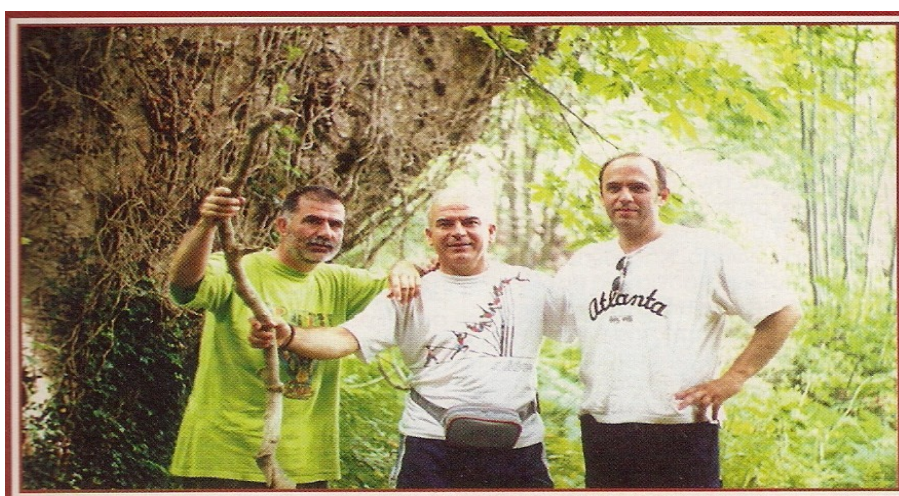

ΕΝΑΣ ΒΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΟΛΟΙΠΟΡΟΣ-ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ

ΣΤΟ ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ

Κείμενο & Φωτογραφίες: Γιώργου Καπράνου

Ξεκινήσαμε με το φίλο και καλό συνάδελφο Αλέκο Λυμπεράκη, (Κυριακή 20 Ιουνίου 2001) για το Άγιο Όρος. Περνώντας από τη Θεσσαλονίκη πήραμε μαζί μας και το Χρήστο Μίνο, συνάδελφο ,φίλο δικό μου και θαυμαστή της Βέρβενας από τα παλιά.

(Ο Καπράνος, ο Μίνος και ο Λυμπεράκης)

Το Άγιο Όρος, ο Άθως των αρχαίων χρόνων, είναι το τρίτο «πόδι» της Χαλκιδικής, το Ανατολικό. Είναι σημαντικότερος χώρος όχι μόνο για την Ελλάδα και τη χερσόνησο του Αίμου αλλά και ολόκληρου του κόσμου για τη μεγάλη εθνική, ιστορική, γραμματειακή και καλλιτεχνική του αξία.

Κέντρο συντήρησης του ελληνικού ορθόδοξου βίου, της τέχνης και των γραμμάτων κατά το μεσαίωνα και μοναδικό αρχαιολογικό, καλλιτεχνικό μουσείο και το σπουδαιότερο καταφύγιο των ελληνικών γραμμάτων και της ελληνικής παιδείας στους χρόνους της τούρκικης σκλαβιάς.

Κάθε ταξίδι είναι ένα ξεκίνημα.

Το ταξίδι μας για το Άθως δε το προγραμματίσαμε ο νους αλλά η ψυχή από χρόνια.

Τούτο το ταξίδι δεν ήταν ένα οδοιπορικό αναψυχής, δεν ήταν ένα ξέφρενο πανηγύρι της σάρκας και κούφια αναζήτηση του νου αλλά **«κλίμαξ τελείωσης και υπαρξιακό ξεγύμνωμα»**.

Στο Άγιο Όρος, έλεγε συνέχεια ο Αλέκος, δεν ήρθαμε να συναντήσουμε το Θεό, ο Θεός είναι παντού. Και είχε δίκιο. Ήρθαμε να συναντήσουμε το χαμένο μας εαυτό που πλανιέται αβοήθητος.

«Εκεί δεν υπάρχουν αι φονασκίαι των γυναιών, ούτε δημόσiai εμπορίαι και αγοραί και δικαστικοί αγώνες και ρητορική. Αλλά ούτε δούλος ούτε αυθέντης. Ισότης βασιλεύει και μετριοφροσύνη και σεμνότης ήθους και ευγένεια και δικαιοσύνη κοσμούν τον χώρον και όλαι αι αρεταί όσαι δημιουργούν ουρανίαν επί της γης πολιτείαν.» (Χρονογράφος Γρηγοράς)

Με ανάλαφρη την καρδιά και με εμπιστοσύνη στις ιδέες μας, στις σκέψεις μας, στις δυνάμεις αλλά και στις αδυναμίες μας ...πήραμε το караβάκι «ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ» από την Ουρανούπολη εκείνο το πανέμορφο πρωινό .

Το ότι δεν είμαστε «υφασμένοι με ψυχή καλογερίστικη» έχει σημασία μεγάλη για μας. Τούτο το ταξίδι το ονομάσαμε «ταξίδι ουσίας», «στάση ζωής», «αυτογνωσία».

«Υπάρχουν άνθρωποι, λέει ο Κόντογλου, που από τις ατέλειωτες δουλειές δεν παίρνουν χαμπάρι πως υπάρχει ήλιος, φεγγάρι, άστρα, θάλασσα, στεριά, αγέρας, ζώα, άνθρωποι, δεν παίρνουν χαμπάρι πως υπάρχει ο ίδιος τους ο εαυτός, τρέμουν ν' απομείνουνε μαζί του έστω και για λίγες στιγμές. Εάν το κατορθώσουν θα δουν τη ζωή διαφορετικά.»

Πάνω στο караβάκι κοιτούσαμε κάθε προσκυνητή, πιάναμε κουβέντα μαζί του, προσπαθώντας να βρούμε το «γιατί» πηγαίνει στο Άγιο Όρος. Χιλιάδες απαντήσεις. «Άβυσσος η ψυχή του ανθρώπου», έλεγε κάθε τόσο χαμηλόφωνα ο Χρήστος.

Το μεσημέρι φθάσαμε στη Δάφνη και από κει με λεωφορείο στην Πολίχνη των Καρυών, έδρα του Αγίου Όρους που βρίσκεται στην ανατολική πλευρά αυτού σε υψόμετρο 400μ. περίπου. Παλιά ονομαζόταν Μέση. Μετά τον Ι αι. Μετονομάστηκε σε Καρυές ίσως από τις πολλές λεπτοκαρυές που υπάρχουν εκεί.

Στις Καρυές ανήκουν πολλά κελιά, ο ναός του πρωτάτου και η Αθωνιάς. Επίσης πολλές σκήτες.

Οι τοιχογραφίες του ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, με τάσεις αναγέννησης του Ια- Ιδ αι. αποδίδονται στον Εμ. Πανσέληνο.

Στο ναό του Πρωτάτου βρίσκεται στο Άγιο Βήμα η εικόνα του «Άξιον Εστί».

Λέγεται ότι περί το 980 επί βασιλείας του Βασιλείου Β΄ του Πορφυρογέννητου ο Αρχάγγελος Γαβριήλ με μορφή ξένου φιλοξενήθηκε στο κελί της σκήτης του Σεραγίου. Κατά την ακολουθία ο ξένος έψαλε το Άξιον Εστί με το δικό του τρόπο και έγραψε με το δάκτυλό του σε μαρμάρινη πλάκα πως έτσι πρέπει από δω και πέρα να ψέλνουν και μετά έγινε άφαντος.

Από τότε η εικόνα που μπροστά της ο Αρχάγγελος έψαλε το «Άξιον Εστί» μεταφέρθηκε στο Πρωτάτο όπου παραμένει μέχρι σήμερα. Εκτίθεται δε σε προσκύνηση το Μ. Σάββατο μέχρι την Κυριακή του Θωμά, την Κυριακή των Αγιορειτών Πατέρων, την 11^η Ιουνίου (24^η Ιουνίου με το δικό μας) εορτή του Άξιον Εστί, την παραμονή των Χριστουγέννων μέχρι των Θεοφανείων.

Στις Καρυές βρίσκεται και η Ι. Μ. Κουτλουμουσίου και πολλές σκήτες.

Μετά από ένα λιτό Αγιορείτικο γεύμα στο ταβερνάκι των Καρυών ξεκινήσαμε το οδοιπορικό προς την Ι. Μ. Βατοπεδίου. Αφήσαμε την κούραση κατά μέρος. Η καρδιά μας πλημμύρισε φως. Ο ήλιος δυνατός αλλά δε μας έκαιγε τα πρόσωπα. Ακολουθώντας το παλιό μονοπάτι μέσα από πολλά δέντρα, θάμνους και

αγριολούλουδα, μέλισσες που βοούσαν και πεταλούδες που σπάθιζαν τον αέρα αντικρίσαμε το Βατοπέδι. Είναι προχωρημένο απόγευμα. Ο ήλιος αργοκυλάει. Όλα παίρνουν ένα χρώμα ασημί. Ένα άρωμα ομορφιάς, σοφίας και μαγείας μας τυλίγει.

Νιώθαμε σε κάθε μας βήμα την παρουσία της Παναγίας.

Υπάρχουν κάποια τοπία που δε μοιάζουν με άλλα και τότε οι φωτογραφικές μηχανές παίρνουν φωτιά. Το φως χαϊδεύει τα νερά του Στρυμονικού κόλπου και απαγγέλω χωρίς σκέψη τους στίχους του Γκαίτε:

«Αχ, κουράστηκα από την κίνηση

Όλος ο πόνος κι η χαρά προς τι

Γλυκειά ειρήνη,

Έλα, αχ έλα μέσα μου».

Με των αγγέλων τα φτερά...

Η εξωτερική μορφή των μοναστηριών έχει χαρακτήρα αμυντικό, κλειστό με ελάχιστα και μικρά ανοίγματα.

Σε πολλές περιπτώσεις τα μοναστήρια περιβάλλονται από ισχυρά και ψηλά τείχη.

Περνάμε την πύλη και δίνουμε για έλεγχο τα διαμονητήριά μας στο μοναχό και πηγαίνουμε γρήγορα να προλάβουμε τον εσπερινό.

Μας ζώνουν μύριες βυζαντινές φωνές που έρχονται απ' τα βάθη των αιώνων. Μας ξυπνούν οι ψίθυροι από τους ραγισμένους τρούλους και τους γκρεμισμένους τοίχους.

Όλα είναι κατανυκτικά. Μετά τον εσπερινό πήγαμε για φαγητό στη μεγάλη τράπεζα. Η «τράπεζα» κάθε μοναστηριού είναι σημαντικό κτίριο, είναι ο χώρος φαγητού των μοναχών. Είναι κτίρια μεγάλα και ανεξάρτητα τοποθετημένα απέναντι από το νάρθηκα του καθολικού ή ενσωματωμένα σε κάποια πτέρυγα της μονής εάν δεν υπάρχει χώρος. Το φαγητό για πρώτη φορά καταλάβαμε ότι δεν είναι ψυχαγωγία και αυτοσκοπός παρά μόνο ανάγκη απαραίτητη για τη ζωή και τίποτα παραπάνω.

Μετά το απόδειπνο έγινε η ξενάγηση. Προσκυνήσαμε τα εξέχοντα κειμήλια της Ι. Μ. Βατοπεδίου όπως τη ζώνη της Παναγίας, τα άγια λείψανα του Γρηγορίου του Θεολόγου, του Ανδρέου Κρήτης και του Μοδέστου Ιεροσολύμων, τα εικονίδια της αυτοκράτειρας Θεοδώρας.

Η Ι.Μ. Βατοπεδίου διαθέτει αξιόλογη βιβλιοθήκη την οποία δεν επισκεφθήκαμε. Έχει όμως όπως μας πληροφόρησαν 630 περίπου ελληνικούς χειρόγραφους κώδικες σε περγαμινές και μουσικά χάρτινα χειρόγραφα.

Στις 4 το πρωί χτυπούν τα σήμαντρα για τον όρθρο και τη Θ. Λειτουργία. Παρακολουθήσαμε αυτά στην Ι.Μ. Βατοπεδίου και μόλις τελείωσαν ξεκινήσαμε για την Ι.Μ. Παντοκράτορος. Από την πλαγιά του βουνού στρέψαμε το βλέμμα και αγναντέψαμε για τελευταία φορά το επιβλητικό Βατοπέδι.

Μετά από 2,30 ώρες δρόμου φτάσαμε στην Ι.Μ. Παντοκράτορος η οποία ιδρύθηκε τον 18^ο αιώνα από τον Αλέξιο και τον Ιωάννη. Τιμάται επί ονόματι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα. Αγιογραφήθηκε το 1538 περίπου από τον Θεοφάνη. Μεταξύ των κειμηλίων της μονής διακρίνεται η εικόνα της Θεομήτορος η επιλεγόμενη της γεροντίσσης.

Ι.Μ. Παντοκράτορος

Το απόγευμα μέσα από ένα μονοπάτι απείρου κάλλους φτάσαμε στην Ι.Μ. Σταυρονικήτα η οποία ιδρύθηκε περί τον Ι αιώνα.

Το 1607 κάηκε και γρήγορα χτίστηκε ο ναός του Αγίου Νικολάου. Είναι ο μικρότερος ναός του Αγίου Όρους. Τοιχογραφήθηκε το 1546 από το Θεοφάνη.

Το άλλο πρωί πήραμε το δρόμο για τις Καρυές και πάλι, γιατί στις 11 γιόρταζε η εικόνα του Άξιον Εστί.

Απ' όλες τις μονές έρχονται για τη μεγάλη αγρυπνία.

Είναι κάτι το ξεχωριστό, το πρωτόγνωρο.

Ο επόμενος σταθμός- προσκύνημα ήταν η Ι.Μ. Ξηροποτάμου. Ιδρύθηκε από την Πουλχερία την αδερφή του Θεοδοσίου του μικρού. Καταστράφηκε πολλές φορές. Αξιόλογα κειμήλια της μονής τα δυο μεγάλα τεμάχια τίμιου ξύλου, μια εικόνα του Προδρόμου σε κερι και η εικόνα του Αγίου Δημητρίου πάνω σε θεσσαλική πέτρα. Τα κειμήλια της μονής διασώθηκαν το 1821 στην Ύδρα.

Ι. Μ. Παντελεήμονος (Ρώσικο).

Το επόμενο πρωινό φτάσαμε στην Ι.Μ. Παντελεήμονος (Ρωσικό). Είναι ίσως η ομορφότερη και επιβλητικότερη αρχιτεκτονικά μονή του Αγίου Όρους. Παρακολούθησαμε τη Θ. Λειτουργία. Οι ψαλμοδιές στη ρώσικη γλώσσα ήταν κάτι το ανεπανάληπτο. Τα κειμήλια πολλά. Μάθαμε πως απ' τη μονή έφυγαν ανεκτίμητοι θησαυροί για τη Ρωσία πριν μερικά χρόνια.

I.M. Ξενοφώντος

Ο τελευταίος σταθμός του οδοιπορικού μας I.M. Ξενοφώντος. Πατέρα Θεωνά ένα μεγάλο ευχαριστώ για την ανθρωπιά όλων σας. Στο επόμενο ταξίδι μας θα διανυχτερεύσουμε οπωσδήποτε στη μονή σας. Άλλωστε μας κέρδισε η σύντομη αλλά ενδιαφέρουσα συζήτηση με το γέροντα.

Μέσα στα μοναστήρια οι μοναχοί ασκούν τη λατρεία αλλά κάνουν και όλες τις άλλες απαραίτητες υπηρεσίες. Καλλιεργούν τη γη, συγκεντρώνουν και αποθηκεύουν τους καρπούς, μαγειρεύουν, επικοινωνούν και εμπορεύονται για τις ανάγκες τους με τον «έξω» κόσμο.

Στο Άγιο Όρος όλα είναι λιτά, χωρίς περιττά στολίδια. Η αρχιτεκτονική του έχει μεγάλη σημασία. Ο σημερινός όμως προσκυνητής- επισκέπτης κατανοεί τούτο το μεγαλείο;

Ο Χ. Γιανναράς γράφει:

«Οι περισσότεροι καλλιεργημένοι εναβρύνονται στην ενασχόληση με την αισθητική της ελληνικής «θρησκευτικής» παράδοσης: μπαίνουν στις παλιές εκκλησιές όπως μπαίνουν και στις γκαλερί, συγκρίνουν τον Πανσέληνο με τον Σεζάν, τον Σοστάκοβιτς με τον Κουκουζέλη. Όπως δεν υποψιάζονται ποια μεταφυσική, γέννησε τον Παρθενώνα ή τις τραγωδίες του Αισχύλου, έτσι αδυνατούν να διερωτηθούν και ποια βιωμένη θεολογία σαρκώνεται στη βυζαντινή

αρχιτεκτονική ή στην εικόνα. Ωσάν τα ιλιγγιώδη κορυφώματα της τέχνης και του πολιτισμού να είναι εφικτά δίχως ψηλάφηση νοήματος του κόσμου, της ανθρώπινης ύπαρξης, της ιστορίας»

Σε κάθε μοναστήρι υπάρχουν ξενώνες, λουτρά , βιβλιοθήκες, πλυντήρια. Στο κέντρο της αυλής βρίσκεται πάντα το καθολικό, εκφράζοντας έτσι την κυρίαρχη θέση του στο όλο συγκρότημα. Μπροστά από αυτό είναι η «φιάλη» δηλαδή μια βρύση που το νερό της λέγεται αγίασμα.

Στο Άγιο Όρος το καθολικό ακολουθεί τη διάρθρωση του βυζαντινού ναού, αλλά έχουν προστεθεί δεξιά και αριστερά δύο ημιχώρια δηλαδή ημικυκλικές κόγχες, όπου συγκεντρώνονται και ψέλνουν μοναχοί. Αυτός ο τύπος αρχιτεκτονικά ονομάζεται αθωντικός.

Έφτασε η ώρα της επιστροφής. Από τούτο το ταξίδι μας έμεινε κάτι το ανάερο που ξεπερνάει την ύλη.

Έμεινε η συνείδηση του πνεύματος και η ανάταση της ψυχής.

Γερμένοι πάνω στην πλώρη του «Άξιον Εστί» σωπαίνοντας αγναντεύουμε το περιβόλι της Παναγίας, το βουνό της αρμονίας και της παράδοσης και ακούμε την καρδιά της ορθοδοξίας που συνεχίζει να χτυπά.

Ναι, εδώ κατοικεί ο Θεός. Γιατί το φως, τα χρώματα της φύσης, η αυγή, ο κυματισμός της θάλασσας είναι όλα διαφορετικά.

Τελειώνω με μια βεβαιότητα. Θα πάω πολλές φορές στο Άγιο Όρος, όχι ως περίεργος, απλός επισκέπτης, αλλά πάνω απ' όλα ως προσκυνητής.

Αλέκο, Χρήστο ευχαριστώ για το ταξίδι.

(Φέτος να ξαναπάμε φιλαράκια)